

Qui era Almodis de Mortain, l'altra comtessa vikinga del Casal de Barcelona?

Autor: Marc Pons

Data de publicació: 30-09-2024

Amb la vikinga Almodis, les cases de Normandia-Anglaterra i de Barcelona van caminar juntes pel camí de la història.

Barcelona, algun dia de l'any 1105. Fa 919 anys. Ramon Berenguer III, comte independent de Barcelona, es casava amb Almodis de Mortain. La investigació historiogràfica sempre havia sostingut que Almodis era una infanta de la casa comtal de Melguèlh, un petit però ric domini situat al bell mig del Llenguadoc. I que aquell matrimoni estava emmarcat en les maniobres de projecció expansiva del comtat de Barcelona cap al nord. Els comtes de Barcelona exercien la seva independència des del 987 i l'ambició de la cancelleria barcelonina sempre havia estat reunificar, sota l'autoritat dels Bel·lònides catalans, tots els comtats de l'antiga Marca de Gòtia (Llenguadoc i Catalunya Vella).

Però una investigació recent, que ha estat acceptada per la majoria del món acadèmic actual, desmenteix la filiació d'Almodis amb la casa de Melguèlh i en situa l'origen a la cort ducal de Normandia. La que havia creat, dos segles abans (911), el mític Rol·lo quan es va establir, amb el seu poble viking, a la desembocadura del riu Sena. I la que havia prestigiats el també mític Guillem, que havia conquerit Anglaterra (1066) i havia esdevingut el primer rei anglès de la nissaga normanda. Ara sabem que Ramon Berenguer III, fill de la vikinga Mafalda de Pulla, es va casar amb una altra vikinga, Almodis de Mortain, que ha estat oculta fins que la investigació moderna n'ha destapat el veritable origen.

Guillem el Conqueridor, Guillem II i Enric I / Font: Museu de Bayeux i British Library.

Com arriba Almodis a Barcelona?

El cert és que la documentació que va generar Almodis és molt escassa. La qual cosa no impedeix confirmar-ne l'origen

viking. Però, en canvi, un estudi del paisatge social i polític de les classes dominants d'aquella Catalunya primigènia (segle XII), revela que la casa comtal de Barcelona tenia molt bones relacions amb la de Pulla-Calàbria, creada pels Hauteville, uns empresaris de la guerra (uns mercenaris) originaris de la Normandia, que havien creat un domini propi a la punta i al taló de la bota italiana. A cavall dels segles XI i XII, quan Ramon Berenguer II es casa amb la vikinga Mafalda, i quan Ramon Berenguer III es casa amb la vikinga Almodis, Barcelona i Calàbria són dos petits dominis independents que tenien moltes coses en comú.

Barcelona (nucli embrionari de la futura Corona catalanoaragonesa) i Calàbria (germen fundacional del futur Regne de Sicília) compartien amenaces (els àrabs al sud i els francesos al nord) i compartien protecció (la del Pontificat). El matrimoni de Ramon Berenguer II i Mafalda no havia estat fruit de la casualitat, ni tan sols de l'amor, sinó de les maniobres diplomàtiques vaticanes, que treballaven teixint aliances polítiques, militars i comercials entre els seus protegits. Després de Mafalda (1077) va arribar Almodis (1105), i després van arribar els Aguiló, una família d'empresaris de la guerra normands que van tenir un paper molt rellevant en la conquesta i restauració de la seu arquebisbal de Tarragona i en l'ocupació i reorganització del Camp de Tarragona (1114).

Representació de Guillem el Conqueridor i els seus germanastres / Font: Museu de Bayeux.

Qui era i d'on venia Almodis?

Aquesta investigació recent situa el bressol d'Almodis a Mortain, una petita ciutat fortificada a cinquanta quilòmetres a l'est del Mont Saint-Michel. Segons aquesta mateixa investigació, Almodis era filla d'un comte feudal del territori (subordinat a l'autoritat del duc de Normandia), anomenat Robert de Mortain, que era germanastre (per part de mare) de... Guillem el Conqueridor!!!, el primer rei normand d'Anglaterra (1066). Per tant, Almodis era neboda d'un rei, Guillem I d'Anglaterra, i cosina-germana de dos reis, els fills del conqueridor Guillem II d'Anglaterra, mort prematurament (1100), i Enric I d'Anglaterra (que va regnar fins al 1135). I això vol dir que, mentre va estar casat, Ramon Berenguer III va ser parent polític del monarca anglès.

Però quin era el nexa que unia Almodis i els seus cosins "anglesos"? Qui era l'àvia d'Almodis que havia estat la mare del Conqueridor? Doncs, aquesta dona, que segons la investigació va viure en els anys 1010 i 1050, era Arlette de Falaise, la filla d'un embalsamador de cadàvers (en aquell context social, era una professió molt reconeguda) i que, a tan sols 16 anys (1026), va esdevenir la concubina del duc Robert I de Normandia, rebesnet del mític Rol·lo, parent del també mític Ragnar. Robert I i Arlette van engendrar Guillem —el Conqueridor—. Posteriorment, Arlette es va casar amb un baró feudal anomenat Herluin de Conteville i va engendrar tres fills, un dels quals era el pare de la nostra Almodis.

Representació del transport normand d'armes i vi / Font: Museu de Bayeux.

Qui era el sogre de Ramon Berenguer III

Guillem el Conqueridor, per la seva condició de fill il·legítim, no estava cridat a succeir el seu pare biològic. Però la mort de Robert I sense descendència masculina legítima, el va col·locar, quasi sense esperar-ho, assegut al tron ducal normand. No obstant això, i precisament per aquesta raó, a l'inici del seu mandat va haver de vèncer una important oposició d'alguns dels magnats. Aïllat pels seus enemics, es va recolzar en els seus germanastres, i aquests van tenir un paper molt important, tant en el procés de consolidació de Guillem com en la posterior campanya de conquesta d'Anglaterra. Almodis va morir sense descendència, però mentre va estar casada amb Ramon Berenguer III, les cases de Normandia-Anglaterra i de Barcelona van caminar juntes pel camí de la història.

Marc Pons

Podeu accedir a l'article original a través del següent enllaç:

https://www.elnacional.cat/ca/cultura/qui-era-almodis-mortain-altra-comtessa-vikinga-casal-barcelona-marc-pons_1174986_102.html